

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 134/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 27 CoP 70/2021 z 26. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 27 CoP 70/2021 z 26. novembra 2021 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV vedie konanie o rozvod manželstva sťažovateľa a [REDACTED] pod sp. zn. 13 P 91/2019. Zároveň Okresný súd Prievidza (ďalej len „okresný súd“) vedie pod sp. zn. 18 P 54/2019 konanie o úpravu rodičovských práv a povinností a určenie výživného k maloletému. Okresný súd uznesením č. k. 12 P 44/2019 zo 14. októbra 2019 (ďalej len „prvé rozhodnutie o úprave rodičovských práv a povinností“) rozhodol o úprave styku sťažovateľa (otec maloletého) s maloletým do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 18 P 54/2019. Toto uznesenie okresného súdu bolo uznesením krajského súdu č. k. 17 CoP 3/2020 z 12. februára 2020 potvrdené.

3. Okresný súd uznesením č. k. 18 P 54/2019 zo 4. októbra 2021 (ďalej len „uznesenie o neodkladnom opatrení“) rozhodol bez návrhu a nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zmenil prvé rozhodnutie okresného súdu o úprave rodičovských práv a povinností tak, že podstatným spôsobom rozšíril čas stretávania sa maloletého so sťažovateľom (určil stretávanie tak, že maloletý má u sťažovateľa aj prespať).

4. Proti uzneseniu o neodkladnom opatrení podala matka maloletého odvolanie, ku ktorému sa sťažovateľ vyjadril a navrhoval odvolanie podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietnuť, keďže okresný súd rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia *ex offio*.

5. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd sa v kontexte sťažovateľovho vyjadrenia k odvolaniu musel v odôvodnení napadnutého uznesenia najprv vysporiadať s prípustnosťou odvolania. V tejto súvislosti krajský súd uviedol: *„Pravdou je, ako uvádza otec, že ust. § 357 písm. d/ CSP je konštruované spôsobom, že odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia. Vychádzajúc z neho sa tak odvolanie pripúšťa proti každému uzneseniu súdu, ktorým rozhodol o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia, pričom nezáleží na tom, ako súd o takomto návrhu rozhodol, v konkrétnostiach, či ho odmietol podľa § 327, návrhu vyhovel podľa § 328, návrh zamietol podľa § 327 a rovnako prípustnosť odvolania nie je závislá ani od toho, v akej veci sa nariadenie neodkladného opatrenia navrhuje, ani od toho, aký obsah neodkladného opatrenia sa požaduje a napokon ani od toho, kedy sa návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podal, t. j. či sa podal pred začatím konania, počas konania alebo po jeho skončení (§ 324 ods. 1 CSP). Vzhľadom na takto široký záber zákonodarcu podrobiť preskúmvaciemu konaniu prakticky každý spôsob rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nepochybne výkladový problém spôsobuje formulácia tohto ustanovenia v prípade o aký ide v posudzovanej veci, v konkrétnosti, keď súd nariadi neodkladné opatrenie bez návrhu, teda *ex officio*, keďže vychádzajúc z § 360 ods. 1 CMP neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu, teda vo veciach upravených v ust. § 111 a nasl. CMP (vo veciach starostlivosti súdu o maloletých), o ktoré konanie ide tiež v posudzovanej veci, čo znamená, že súd prvej inštancie nepochybil z hľadiska formálneho, ak v posudzovanej veci neodkladné opatrenie nariadil aj bez návrhu. Striktne formalistickým výkladom ustanovenia § 357 písm. d/ CSP by sa teda podsúval názor, že odvolanie voči rozhodnutiu súdu, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie bez návrhu, prípustné nie je, a preklenúť to zároveň nie je možné ani vo svetle ust. § 59 ods. 1 CMP, a to s poukazom na to, že v okolnostiach posudzovanej veci neodkladné opatrenie nekonzumuje vec samú, teda nemá povahu rozhodnutia vo veci samej, keďže o jeho nariadení rozhodoval súd prvej inštancie v priebehu konania vo veci samej a jednoznačne aj zo spôsobu zvolenej formulácie toto má dočasný charakter, keďže je obmedzené jeho trvanie do právoplatného skončenia konania vo veci samej, z hľadiska čoho nebolo možné dospieť k záveru ani o subsidiárnej možnosti podania odvolania podľa úpravy v CMP... Pokiaľ však všetky rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení na základe návrhu sú napadnuteľné prípustným odvolaním, diametrálne odlišný postup z hľadiska prípustnosti odvolania*

v identických veciach, len v prípade rozhodovania o nich bez návrhu, by bol krajne nespravodlivý. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd v princípe zastáva názor, že je potrebné sa v takýchto prípadoch odchýliť od doslovného znenia § 357 písm. d/ a vykladať ho podľa účelu zákona tak, ako je to zakotvené v základnej zásade v článku 3 ods. 2.“ Podľa názoru krajského súdu takýto extenzívny výklad je právne udržateľný o to viac v situácii, keď je potrebné zohľadniť najlepší záujem maloletého dieťaťa.

6. Po konštatovaní o splnení procesných podmienok na podanie odvolania sa v ďalšej časti krajský súd podrobne zaoberal napadnutým uznesením okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, pričom dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na vydanie neodkladného opatrenia v súvislosti s rozšírením kontaktu otca s maloletým v rámci aktuálnej faktickej i procesnej situácie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v podstatnom argumentuje, že okresný súd uznesením nariadil neodkladné opatrenie, pričom rozhodoval bez návrhu. Zohľadniac znenie § 357 písm. d) CSP (odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia), bol krajský súd povinný odvolanie odmietnuť z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné [§ 386 písm. c) CSP]. Sťažovateľ tiež namieta, že uznesenie okresného súdu obsahovalo nesprávne poučenie, keďže uvádzalo, že proti jeho rozhodnutiu o nariadení neodkladného opatrenia je odvolanie prípustné.

8. Vo vzťahu k porušeniu práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru sťažovateľ uviedol, že okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým rozšíril stretávanie sa sťažovateľa s maloletým na základe znaleckého posudku, čo je dôkazom, že okresný súd rešpektoval najlepší záujem maloletého tým, že posilnil možnosť budovania si väzieb medzi otcom a synom. Krajský súd však svojím zrušujúcim rozhodnutím a prijatými závermi právo sťažovateľa podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru porušil.

9. Porušenie princípu rovnosti zbraní sťažovateľ odôvodnil takto: *„Tým, že Sťažovateľ bol v danom čase a stále je presvedčený o tom, že odvolací súd bol povinný odmietnuť vzhľadom na taxatívne ustanovenia Civilného sporového poriadku odvolanie matky, Sťažovateľovi bolo odopreté právo na zachovanie rovnosti zbraní účastníkov konania v podobe podania vyjadrenia, čo do skutkového a ostatného právneho stavu veci.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatnými vo vzťahu k predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľa o porušení označených práv napadnutým uznesením krajského súdu v konaní o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým je upravený styk sťažovateľa ako otca s maloletým synom.

11. Vzhľadom na nedostatky petitu ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné najskôr ustáliť predmet ústavnoprávneho prieskumu. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti uviedol: „Právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 6.2.2020, sp. zn.: 11P/4/2020 porušené bolo.“ Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti však vyplýva, že sťažovateľ smeroval svoje výhrady proti uzneseniu krajského súdu. Napokon sťažovateľ splnomocnil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom „... proti porušovateľovi: Krajský súd v Trenčíne...“. Na základe uvedeného ústavný súd výhrady sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia považoval iba za súčasť sťažnostnej argumentácie. Keďže ústavný súd je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu, považoval v petite označené rozhodnutie okresného súdu iba za chybu v písaní. Vzhľadom na charakter nedostatkov sťažnostného petitu ako podstatnej náležitosti ústavnej sťažnosti, berúc zreteľ na princíp hospodárnosti konania, sa ústavný súd zameril na prieskum uznesenia krajského súdu tak, ako je označené v záhlaví tohto rozhodnutia, a sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov.

12. Ústavný súd vníma, že predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010). Ústavný súd však podotýka, že z uvedeného pravidla pripustil už opakovane vo svojej judikatúre výnimky, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010), pričom tento negatívny dôsledok sa vzťahoval na výsledok konania, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Ústavný súd pripustil prieskum kasačných (zrušujúcich) uznesení odvolacieho súdu, v ktorých bola s konečnou platnosťou posudzovaná otázka, pričom relevantná právna úprava vylučuje, aby táto otázka bola predmetom ďalšieho preskúmania všeobecnými súdmi v rámci následných štádií konania (m. m. III. ÚS 89/2021).

13. Takto formulovaný a postupne sa stabilizujúci názor (napr. aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 285/2010, II. ÚS 387/2010, III. ÚS 508/2011, III. ÚS 686/2017, II. ÚS 101/2019) si pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto veci vyžaduje, aby ústavný súd skúmal, či právny názor vyslovený odvolacím súdom v napadnutom uznesení kladie v celej jeho šírke na ďalšie rozhodovanie v sťažovateľovej veci záväznú požiadavku vedúce k porušeniu označených práv sťažovateľa.

14. Vychádzajúc z uvedeného, posudzoval ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia, pretože i uznesenie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa prvoinštančné rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, musí dosahovať takú

kvalitu odôvodnenia, aká preň vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tiež jeho výrok musí mať potrebný právny základ v ustanoveniach nielen procesného, ale i hmotného práva, ako aj náležitú oporu v odôvodnení. Nerešpektovanie najmä týchto požiadaviek by pri neskoršom ústavnosúdnom prieskume meritórnych rozhodnutí všeobecných súdov vo veci samej už nebolo napravitel'né.

15. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

16. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie krajského súdu z hľadiska jeho odôvodnenia spĺňa ústavnoprávne požiadavky, ktoré sú naň kladené. Paradoxom ústavnej sťažnosti je, že sťažovateľ požaduje prísny gramatický výklad § 357 písm. d) CSP naproti extenzívnemu výkladu, ktorý aplikoval krajský súd. Ústavný súd je zväčša v pozícii, keď konštatuje prílišný formalizmus na strane všeobecných súdov. Vo veci sťažovateľa však ústavný súd súhlasí s názorom krajského súdu, že v danom prípade by odmietnutie odvolania bolo extrémne nespravodlivým, naviac, za situácie, keď je jednoznačne vodiacim prvkom celého konania najlepší záujem maloletého. Krajský súd sa v napadnutom uznesení podrobne zaoberal všetkými aspektmi prípadu v nadväznosti na výklad a aplikáciu zákonných ustanovení, pričom ústavne udržateľným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré považoval odvolanie matky za prípustné a napokon aj dôvodné.

17. Sťažovateľ tiež namietal porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, čo odôvodnil tým, že nemal možnosť vyjadriť sa k vecnej stránke, keďže považuje odvolanie za neprípustné. Ústavný súd túto námietku sťažovateľa považuje za neopodstatnenú, pretože sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu v celej jeho šírke, či už z procesnej, alebo aj vecnej stránky. Túto možnosť nevyužil a namietal iba otázku prípustnosti odvolania.

18. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, a teda ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu